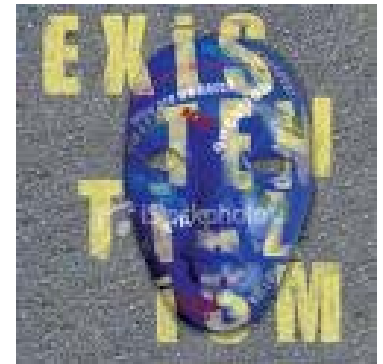

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) -8

- ปรัชญาของกิเออร์การ์ด(ต่อ...)

❑ “**ขั้นจริยะ – The Ethical Stage**” ไม่เหมือนกับมนุษย์
สุนทรีย์ เพราะมนุษย์จริยะ มีชีวิตที่กระทำไปตามหลักการ
แห่งเหตุผล มีระเบียบวินัยในการดำรงชีวิตอย่างสม่ำเสมอ
รู้จักยอมรับข้อจำกัดขอบเขตของชีวิต และมีความ
รับผิดชอบทางจริยธรรมอย่างแน่นแฟ้น เป็นผู้ที่เข้าถึงความ
เพียงพอแห่งตน (Moral self-sufficiency) เข้าใจในหลัก
ศีลธรรมมาตรฐานสากล

❑ “**ขั้นศาสนา-The Religious Man**” แตกต่างจาก 2 ขั้นที่
กล่าวมา “มนุษย์ศาสนา” กระทำไปตามศรัทธาทางศาสนา มี
ข้อกำหนดทางศาสนาเป็นมาตรฐานของการดำเนินชีวิต

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) -9

Martin Heidegger
(1889-1976)

- **ปรัชญาของไฮเด็กเกอร์ (Martin Heidegger)** เป็นนักคิดชาวเยอรมัน เขาเกิดในแถบแบล็กฟอเรส (Black Forest) มีผลงานที่โด่งดัง คือ “Being and Time – ความเป็นอยู่และกาละ” เป็นผลงานแนวคิดระบบอัตถิภาวนิยม ไฮเด็กเกอร์ได้ชี้ให้เห็นว่า “คน-man” ต่างจาก “สิ่งของ-things” คือ คนเท่านั้นที่สามารถตั้งคำถามเกี่ยวกับ “ความเป็น-Being” ของเขาเองและสนใจเกี่ยวกับ “ความเป็น-Being” ในตัวของมันเองได้
- **“คนในฐานะดาซีน-Man as Dasein”** คำว่า “คน” อาจถูกหลงกลวงได้ เพราะในประวัติศาสตร์ของปรัชญาให้คำอธิบายของคำว่า “คน” ไว้มากมายจนดูเหมือนเหมือนกับคำนิยามของ “สิ่งที่จำกัด-The definite of thing”

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) -10

- **ปรัชญาของไฮเดกเกอร์ (ต่อ...)** การที่จะคิดเรื่องของมนุษย์จะต้องอาศัยสารัตถะ 2 อย่าง (two substances) คืออย่างแรก เป็นมนุษย์ในฐานะของ “ผู้รู้-A knowing subject” ที่เผชิญโลกอยู่ และอีกอย่างในฐานะ “วัตถุที่รู้ได้ – Knowable object”
- ไฮเดกเกอร์ จึงนำคำว่า “ดาซีน-Dasein” ที่ในภาษาเยอรมัน แปลว่า “Being there-อยู่ที่นั่น” ให้ความหมายของความเป็นคน คือ ความดำรงอยู่ หลักการที่ว่า “Man as Dasein - มนุษย์คือดาซีน” จึงหมายถึง มนุษย์ที่สำเหนียกรู้ถึงการมีอยู่ เป็นอยู่ ดำรงอยู่แห่งตน” ด้วยการคิดรู้ในตนเองได้

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) -11

- **ปรัชญาของไฮเด็กเกอร์ (ต่อ...)** ภาวะพื้นฐานของมนุษย์ที่รู้อยู่รู้เป็นของตนเอง (ดาซีน-Dasein) เขารู้ว่าเขาอยู่ในโลกนี้ (His being-in-the-world) เขารู้ตัวว่าขณะนี้ เขาคือใครอย่างมีความเข้าใจ (Understanding) และรู้ว่าภาวะการดำรงอยู่แห่งตนเป็นสิ่งที่ชั่วคราว (Temporal)
- เปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา และสถานการณ์ ซึ่งทำให้มนุษย์เกิดภาวะวิตกกังวล (anxiety) ถึงแม้ว่า “มนุษย์จะถูกจับโยน” เข้ามาอยู่ในโลกนี้ โดยไม่ได้ร้องขอมา (Thrown into the world)
- แต่เมื่อมีการดำรงอยู่ขึ้นมาแล้วก็ต้องรู้จักตัดสินใจชีวิตด้วยตนเอง ไม่ใช่อยู่อย่างเลื่อนลอยใช้ชีวิตไปตามยถากรรม แม้ว่าจะรู้อยู่ว่าคนเรา จะไปสู่การไม่มีอยู่ (Nothing) ซึ่งเป็นข้อจำกัดของชีวิตก็ตามที่

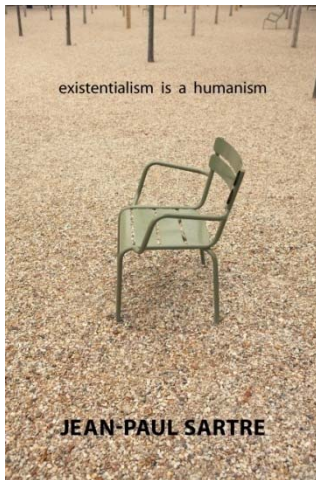
ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) -12

**Jean Paul Sartre
(1905-1980)
& Simone de Beauvoir**

- **ปรัชญาของ ปอล ซาร์ตร์ (Jean Paul Sartre)** นักคิด นักเขียนชาวฝรั่งเศส ผู้ซึ่งไม่พึงใจกับคนตะวันตก และสภาพของชาวตะวันตกในยุคสงครามโลกครั้งที่ 2
- เขามีผลงานการเขียนมากมาย จนได้รับรางวัลโนเบล (Nobel Prize) สาขาวรรณกรรม ในปี ค.ศ.1964 แต่เขาปฏิเสธที่จะรับรางวัลนี้
- ด้วยเหตุผลที่ว่าเขาไม่ต้องการให้ตนเองเปลี่ยนแปลงกลายเป็นสถาบันหนึ่ง (To be transformed into an institution) เขาถึงแก่กรรมเมื่ออายุไป 74 ปี
- ปรัชญาอัตถิภาวนิยมของซาร์ตร์ เริ่มต้นจากการมองความเป็น “คน” ในทำนองเดียวกันกับ เกออร์การ์ด หนังสือที่สร้าง...

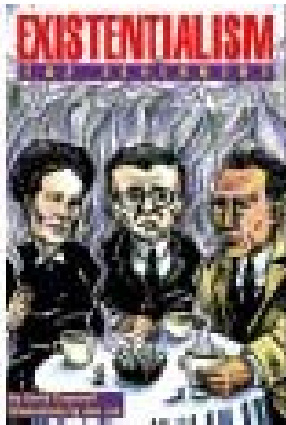
ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) -13

**Existentialism
is as Humanism**

- **ปรัชญาของ ปอล ซาร์ตร (ต่อ...)** ชื่อเสียงให้แก่เขาคือ “Being and Nothingness-L’Etre et le Neant-ความเป็นอยู่และความไม่มีอยู่” อีกเล่มหนึ่งที่คนทั่วโลกรู้จักกันดี คือ คำบรรยายเรื่อง “**Existentialism is Humanism-L’Existentialisme est un humanisme**-อัตถิภาวนิยม คือ มนุษยนิยม” (1946) แนวคิดของซาร์ตร ระบุว่า “การดำรงอยู่มาก่อนสาระ-*existence precedes essence*”
- ซาร์ตร กล่าวไว้ว่า เราไม่สามารถอธิบายธรรมชาติของมนุษย์ได้เหมือนเป็นผลิตภัณฑ์จากโรงงาน เช่น เราพิจารณา “มีดตัดกระดาษ-a paper knife” เราอธิบายได้ว่าใช้ทำอะไร ผลิตด้วยอะไร ด้วยนิยามหนึ่ง แต่ธรรมชาติของมนุษย์ที่...

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) -14

Beauvoir,
Sartre & Camus

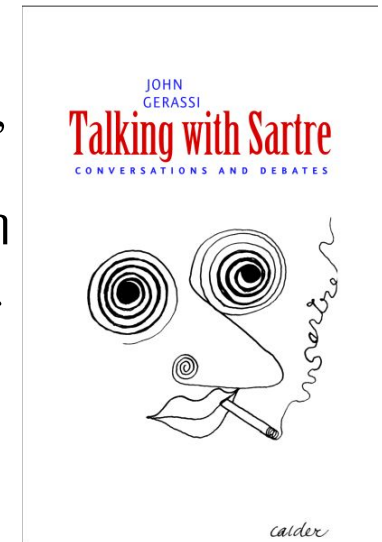
- **ปรัชญาของ ปอล ซาร์ตร (ต่อ...)** เราเคยอธิบายว่าเป็นผลผลิตของผู้ทรงสร้าง (The Creator) คือ พระผู้เป็นเจ้า (God) ดูเหมือนว่าพระผู้เป็นเจ้า คือ ช่างศิลป์ (Artisan) คนหนึ่ง ซึ่งก็ไม่ใช่ความเป็นมนุษย์

ธรรมชาติของมนุษย์อธิบายได้ด้วยแบบของการดำรงอยู่ของเขา ซึ่งมี 2 แบบ คือ “**แบบดำรงอยู่ในตัวเอง-being-in-itself (l'en-soi)**” กับ “**ดำรงอยู่เพื่อตัวเอง –being-for-itself (le pour soi)**” คำว่า “en soi” บ่งชี้ถึงความเป็นอยู่ (is) คำว่า “pour soi” บ่งชี้ถึงความเป็นผู้มีจิตสำนึกรู้ตัว (A consciousness subject)

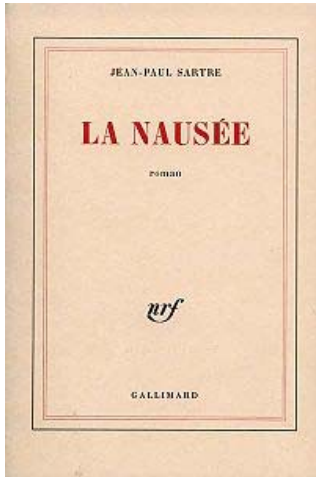
- ซึ่งเป็นภาระของมนุษย์ที่เกิดก่อนอนาคตของเขา มนุษย์จึงมีใช้ก้อนหิน (A stone) ที่มีแค่การเป็นอยู่ (is)

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) -15

- **ปรัชญาของ ปอล ซาร์ตร (ต่อ...)** แต่มนุษย์มีจิตสำนึกรู้ในการดำรงอยู่ของตนด้วย ความรับผิดชอบ (Responsibility)
- **“ความรับผิดชอบต่อปัจเจกบุคคล-Individual Responsibility”** หมายถึง ความรับผิดชอบต่อทางเลือกของตนเอง ด้วยการกระทำที่ไม่หลอกลวง (Self-deception) การกระทำเพื่อเลือก (An act of choice) ทำให้มนุษย์เรารู้สึกหวั่นวิตกอยู่ในใจลึก ๆ (A deep sense of anguish)
- เพราะการกระทำของคนเรามีใช่แค่รับผิดชอบต่อตนเอง แต่ยังต้องรับผิดชอบต่อคนอื่นด้วย ซึ่งความรับผิดชอบที่เกิดจากการกระทำที่หลอกลวงตัวเอง ไม่ใช่สิ่งที่เรียกว่า “มโนธรรมสำนึก-Conscience”

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) -15

Nausea-
La Nause'e
ความคลื่นไส้
ความคลื่นเหียน

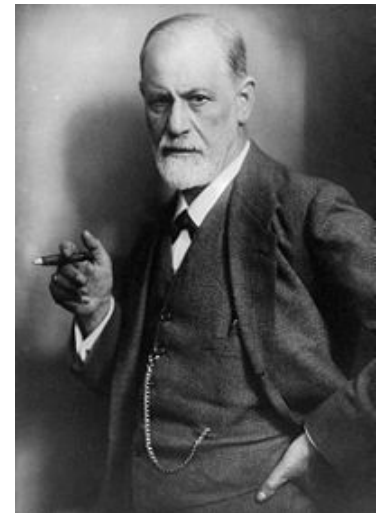
- **ปรัชญาของ ปอล ซาร์ตร (ต่อ...)** ในหนังสือชื่อ “La Nausée” ซาร์ตร ได้กล่าวว่า ธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษย์ต้องเปิดเผยให้เห็นว่ามีการดำรงอยู่ ถ้าไม่แสดงออกก็ถือว่า “ไม่ดำรงอยู่”
- ดังเช่น เรื่องการดำรงอยู่ของพระเจ้าซึ่งซาร์ตร กล่าวว่า “ไม่มีพระเจ้า-There is no God.” และไม่มี “ชะตากรรมกำหนด-No determinism”
- มนุษย์แท้จริง คือ เสรีชน มนุษย์คือเสรีภาพ (Man is free; man is freedom) มนุษย์ถูกสาปส่งมาให้มีเสรีภาพ (Man is condemned to be free.) ที่ว่าถูกสาปส่งมา เพราะเขาถูกโยนเข้ามาอยู่ในโลก และเป็นอิสระ เพราะเขามีจิตสำนึกรู้ของตัวเอง เขาจึงรับผิดชอบต่อทุกสิ่งที่เกิดจากการบีบคั้นของอารมณ์ ความรู้สึกอยากต่าง ๆ

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) -16

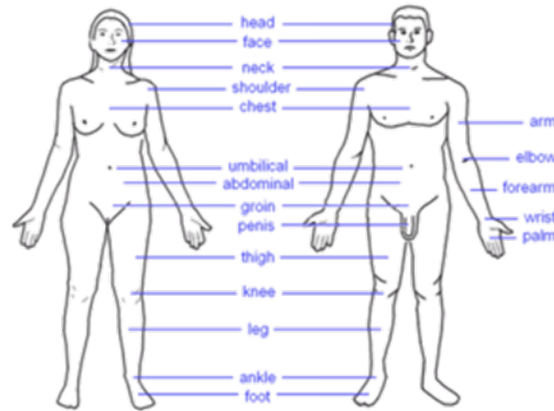
Gandhi - ส่งเสริม
อิสรภาพทางการเมือง
และจิตวิญญาณโดยผ่าน
“อหิงสา”-Nonviolence

- **ปรัชญาของ ปอล ซาร์ตร (ต่อ...)** เพราะนั่นเป็นเพียงข้อแก้ตัวต่อ
การกระทำนั้น เขาปฏิเสธแนวคิดของ**ฟรอยด์**ที่วิเคราะห์
พฤติกรรมมนุษย์ไปตามตัวกำหนดทางจิตวิทยา (Psychological
determinism)
- ไม่มีธรรมชาติมนุษย์ที่เป็นสภาวะมนุษย์
สากล (No human nature a universal human
condition)
- มนุษย์แต่ละคนต่างมีภาวะปัจเจกภาพ แต่เรา
อยู่ในโลกนี้เป็น “อัตสัมพันธ์วิสัย-Inter-
subjectivity” ที่คนแต่ละคนต่างอยู่ต่างเลือก
และต่างตัดสินใจ คนแต่ละคนต่างกัน

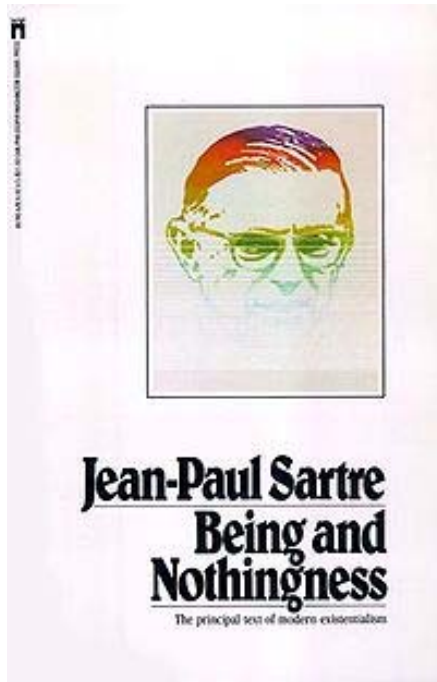
Sigmund Freud
(1856-1939)

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) -17

- **ปรัชญาของ ปอล ซาร์ตร (ต่อ...)** ชีวิตจะไม่มีอะไรเลยจนกว่า “ชีวิตจะมีชีวิตอยู่-As live” คนแต่ละคนก็เช่นกัน การที่บอกว่าเราเป็นเหยื่อของชะตากรรม (The victim of faith) ที่เร้นลับมีอำนาจมีอำนาจผลักดันอยู่เป็นพันธุกรรม (Heredity)
- ทำให้เป็นเช่นนั้น เป็นความรู้สึกลึกซึ้งที่เป็น “**ศรัทธาที่ผิด**” (To be guilty of bad faith-mauvaise foi) หรือหลอกตัวเอง (Self-Deception) และไม่เป็นตัวของตัวเอง (Inauthenticity) เหมือนตัวอย่างเช่น สุภาพสตรีคนหนึ่งพอใจที่จะออกไปข้างนอกกับสุภาพบุรุษคนหนึ่ง เธอรู้ดีว่าผู้ชายคนนี้ให้ความเอาใจเธอดีแค่ไหน

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) -18

- **ปรัชญาของ ปอล ซาร์ตร (ต่อ...)** และอีกไม่นานเธอก็คงจะตัดสินใจ แต่ต้องวินิจฉัยพฤติกรรมเขาคู่อีกสักพัก ซาร์ตร บอกว่า ผู้หญิงคนนี้หลอกตัวเอง ไม่เป็นตัวของตัวเอง เพราะมีความรู้สึกลบเลินเล่อจากศรัทธาที่ผิด ๆ (Bad Faith)
- เราไม่ควรหลอกตัวเองในการดำรงอยู่ ต้องตระหนักถึงเสรีภาพแห่งตน ด้วยความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจใด ๆ ของตนเอง และไม่ติดยึดอยู่กับศรัทธาที่ผิด ๆ เพราะมนุษย์คือเสรีภาพ